

PRAMEN

Ročník X

Apríl 2012

Cena 0,40 €

CHRISTOS VSTAL Z MŔTVYCH

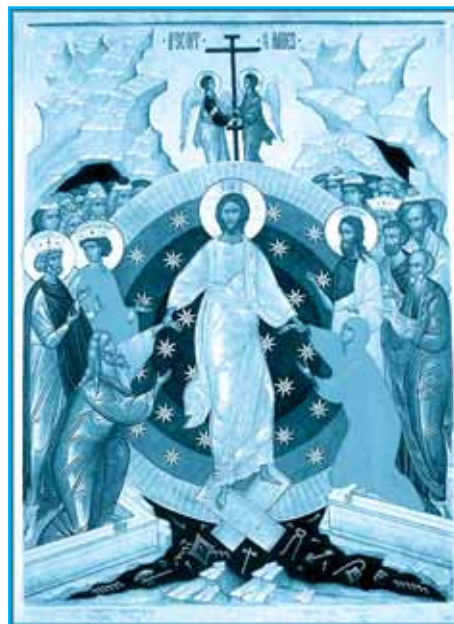
Vykupiteľské dielo Isusa Christa obsahuje veľmi dôležité momenty, ktoré nemôžu existovať bez seba: Narodenie, Ukrižovanie a Zmŕtvychvstanie. Ako samotný pozemský život Christa, tak aj tieto tri momenty slúžia pre znovuzrodenie ľudskej bytosti a jej obnovu.

Narodenie je začiatkom, **Ukrižovanie** je možnosťou a **Zmŕtvychvstanie** je vyvrcholením tejto obnovy. Preto iba vtedy sa môžeme nazvať kresťanmi, iba vtedy môžeme povedať o sebe, že veríme v Isusa Christa a Jeho vykupiteľské dielo, keď sme schopní prijať do svojej duše prísľúbenie z Jeho Narodenia, strašnú bolesť z Jeho Ukrižovania a nesmiernu radosť z Jeho Zmŕtvychvstania. Z tých troch udalostí je najdôležitejšia posledná, Zmŕtvychvstanie, bez prežitia, ktorého je pre človeka nepochopiteľná betlehemska noc alebo golgotský kríž.

„Ak Christos nevstal z mŕtvych - píše sv. apoštol Pavol - tak je márne naše kázanie a márna je aj vaša viera“ (1Kor 15, 14). Tieto slová sv. apoštola znamenajú to, že bez viery v zmŕtvychvstanie apoštoli by nemali odvahu verejne vystupovať, aby ohlasovali učenie svojho učiteľa. Všetko, čo sa udialo v týchto dňoch je dôsledkom viery v život večný. Kto by dnes rozprával o Narodení alebo Ukrižovaní, keby Syn Boží Svojím Zmŕtvychvstaním nevstúpil do dejín ľudstva? Aký význam by malo mučeníctvo, učenie a život svätých a ako by sa kresťanstvo rozrástlo do takej miery na svete, keby jeho Božský Zakladateľ nespĺnil Svoj prísľub a nevstal by z mŕtvych. Nemôže sa nazývať kresťanom ten, kto pozná Božiu cestu od Betlehema po Golgotu a nepozná nekonečné tajomstvo Jeho Vzkriesenia a bezradne stojí pred ním.

Pred Vzkriesením človek žil v tieni smrti, bezradne a v neistote stál pred svojou budúcnosťou. Tušil síce, že telesná smrť neznamená koniec jeho bytia, ale žiadne teologické alebo filozofické argumenty to nepotvrdili. To je prvý dôkaz, ktorý presvedčil o nekonečnosti života o tom, že posledné slovo má nie smrť, ale život - Christovo Zmŕtvychvstanie. Iba vtedy sa naplnilo ľudské tušenie a stalo sa vierou. Veľkonočné tajomstvo Christovho Zmŕtvychvstaním nekončilo, ale naopak, začalo a nikdy ani neskončí pokiaľ budú žiť na zemi ľudia, ktorí chcú veriť nie v smrť, ale v život. A táto viera iba v Jeho Zmŕtvychvstaní nachádza zmysel. „Veď Boh tak miloval svet, že dal Svojho Syna, aby nik, kto uverí v Neho, nezahynul, ale mal život večný. Lebo Boh neposlal Svojho Syna na svet preto, aby odsúdil svet, ale aby ho spasil“ (Jn 3, 16-17).

Z tohto Christovho Zmŕtvychvstania vyvierá hlboký optimizmus kresťanstva, ktorý Svätá Pravoslávna Cirkev vyjadruje dvoma slovami: **„CHRISTOS VOSKRESE!“**

Nie je to zvyk, alebo obyčajný pozdrav, ale je to vierovyznanie. O tom, že Isus Christos, jednorodný Syn Boží, nielen sa narodil, žil, učil, uzdravoval a zomrel na kríži, ale aj vstal z mŕtvych. Je to vierovyznanie o tom, že aj my, ľudia, sme Božie deti a nezomrieme naveky, ale budeme žiť, lebo náš Nebeský Otec aj nás vzkriesi v posledný deň. Preto naša Svätá Pravoslávna Cirkev, ktorá dvetisíc rokov verne nasleduje učenie Isusa Christa a je svedkom Jeho radostného Zmŕtvychvstania, neustále prijíma vo svete misiu šírenia lásky, spravodlivosti a slobody. Nehasnúcou starostlivosťou nás upozorňuje sv. apoštol Pavol na to, že: „Krstom sme boli totiž spolu s ním pochovaní v Jeho smrti, aby tak, ako bol Christos vzkriesený slávou Otcovou, aj my sme kráčali v novosti života“ (Rim 6, 4). Jeho slová sú veľmi aktuálne aj dnes, keď máme žiť novým životom, ktorého predpokladom je spravodlivosť, láska, jednota a bratstvo v Isusovi Christovi. To má byť základnou myšlienkou každého kresťana, ktorého vedie Duch Boží vo viere.

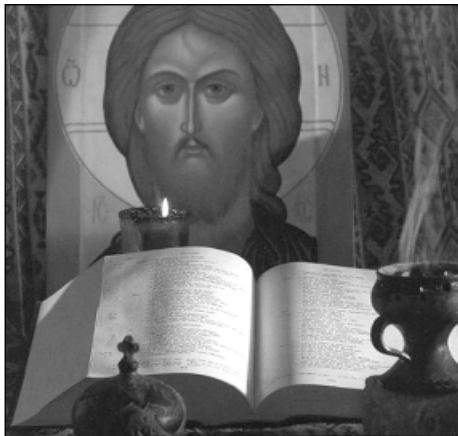
Pre našu spásu ukrižovaný a zmŕtvýchvstalý Christos nech nám dá Svoj Pokoj, ktorý prežiarí celý okruh zeme.

Keď milióny kresťanov na celom svete zachovávajú tradíciu Svätej Pravoslávnej Cirkvi, aj pre nás, ktorí sme len kvapkou v mori, je potrebné zachovať túto svätú, krásnu a starovekú tradíciu. Je to poklad našej viery, ktorú si naša Cirkev natolko váži, že sviatok Zmŕtvychvstania Isusa Christa nezaradila medzi ostatné sviatky v cirkevnom roku, ale postavila ho pred nás, ako „**Sviatok Sviatkov**“.

por. Mgr. Simon CZAP

POKÁNIE AKO LIEK

V období veľkého pôstu by mali v ušiach a mysli kresťana častejšie rezonovať slová o pokání, o zamyslení sa nad sebou a nad svojim doterajším životom.

Jedným z veľkých duchovných mysliteľov, ktorý sa zaoberal nielen otázkou pokánia, bol aj Izák Sýrsky, ktorý pokánie považuje za liek, ktorý ustanovil sám Hospodin s cieľom nepretržitého obnovovania a liečenia ľudí. Metropolita Ilarion Alfejev zo spisu Izáka Sýrskeho uvádza nasledovné:

Pretože Boh vo svojom milosrdnom poznaní vedel, že ak by sa od ľudí vyžadovala skutočná spravodlivosť, našiel by sa iba jeden z desať tisíc, ktorý by mohol vstúpiť do Kráľovstva nebeského, preto im namiesto nej dal liek vhodný pre každého, totiž pokánie, aby sa každý deň a v každom okamihu mohli ľahko napraviť silou tohto lieku: ľútosťou zo seba neustále omývať každú škvrnu, ktorou sa pošpinili, pokáním sa obnovovať každý deň. Aký veľký prostriedok je to, ktorý nám milosrdný Stvoriteľ vo svojej veľkej múdrosti poskytol pre večný život, pretože túži po tom, aby sme sa každý deň obnovovali a znova začínali s premenou vôle k cnosti a obnovou mysle.

Pokánie by tak nemalo prichádzať len periodicky, ale každý deň a každú hodinu: Musíme vedieť, že v každom momente počas 24 hodín, vo dne aj v noci, potrebujeme pokánie. Pokánie sa nesmie obmedzovať len na určité konkrétne obdobie v živote človeka a nie je výsadou len určitej skupiny ľudí. V tomto význame je pokánie univerzálne: Ak sme všetci hriešnikmi a nikto nie je povznesený nad pokušenie, potom niet dôležitejšej cnosti ako pokánie. Pretože dielo pokánia nikdy neskončí. Je vhodné v každom čase, pre každého hriešnika aj spravodlivého, ktorý chce dosiahnuť spásu. Dokonalosť nepozná hranice, takže aj dokonalosť dokonalého je ešte nedokonalá. Preto až do smrti nie je pokánie viazané na časové obdobie ani na skutky. Sv. Izák definuje pokánie ako zanechanie doterajších skutkov a smútenie nad ich vykonaním, na inom mieste hovorí:.. v modlitbe, ktorá je naplnená ľútosťou sa približuje k Bohu v snahe o odpustenie hriechov minulých a s prosbou, aby bol od nich uchránený v budúcnosti.

Pokánie je porovnávané s loďou, na ktorej človek prekonáva more, ktoré ho oddeľuje od života večného. Kapitánom na tejto

loďi je bázeň Božia, prístavom a cieľom plavby je Božia láska. Do tohto prístavu doplávajú tí, ktorí sú sklúčení a preťažení pokáním (por. Mt 11, 28). Sv. Izák sa modlí: Usporiadaj moje vášne ako výstroj pre loď pokánia, aby som na nej mohol jasať, keď sa plávam po mori sveta, dokiaľ nedorazím do neba Tvojej nádeje.

Pokánie je nazývané aj druhým krstom. Boh podľa Izáka nechcel, aby človek z dôvodu zneužitia svojej slobody prišiel o blažený stav, pre ktorý bol pripravený, preto... vo svojom milosrdenstve poskytol druhý dar, ktorým je pokánie, aby sa ním život duše mohol každý deň obnovovať a tak sa zakaždým vzpriamiť.

Pokánie sa rodí z pocitu vlastnej hriešnosti, ktorý sa v človeku prebúda pôsobením Božej milosti. Tento pocit predstavuje Boží dar a vchádza do našej mysle vtedy, keď už Boh vidí, že sme unavení od pokušení. Pocíť vlastnú hriešnosť je podľa Izáka dôležitejšie, ako konať zázraky, alebo mať nadprirodzené mystické videnia, pretože odtiaľ sa začína cesta pokánia. Samotné pokánie je potom postavené vyššie ako niektoré ďalšie cnosti: Kto by aj na jediný okamih povzdychol nad sebou, je väčší než ten, kto svojou modlitbou kriesi mŕtvych... Kto je uznaný za hodného, aby videl seba, je väčší než ten, kto je hodný vidieť anjelov...

Kto v trúčlení nasleduje Christa v samote, je väčší ako ten, čo sa ukazuje na zhromaždeniach.

Pokánie predstavuje akt integrity, v ktorom spolupracuje myseľ aj srdce. Izák hovorí o smutnej myšli a o srdci naplnenom smútkom, čo predstavuje známky pravého pokánia. Srdce skrúšené a zdrvené (por. Ž 51,19) získava človek počas kajúcneho uvedomovania si vlastných hriechov, ktoré zároveň oslobodzuje od ich tiaže:... to Ty dávaš hriešnikovi, ktorý sa kajá, pokánie a trúčliace srdce a tak mu uľavuješ útechou, ktorá pramení so zármutku a z daru slz.

Výsledkom a plodom pokánia je odpustenie hriechov, ktoré nasleduje bezprostredne po pokání a je dôsledkom nekonečnej Božej lásky k človeku. Tej lásky, ktorá prinútila Božieho Syna, aby nielen odpustil všetkým hriešnikom, ale aby sa stal človekom: Pretože jeho tvár je stále naklonená k odpusteniu... vylieva na nás svoju nekonečnú milosť, ktorá tak ako oceán nepozná hraníc. Každému, kto prejaví aspoň trochu utrpenia a vôle k ľútosťi nad tým, čo sa udialo, tomu okamžite, bez odkladu udeľuje odpustenie jeho hriechov.

Preto kresťan, pokiaľ sa kajá z hriechov, nemal by pochybovať o ich odpustení, a to aj vtedy, ak sa jedná o hriechy ťažké. Istota k odpusteniu vychádza z myšlienky o Božom milosrdenstve, ktoré je nad jeho spravodlivosťou, o Božom pláne, ktorý sa rozprestiera nad každým stvorením, a zvlášť vo vtelení Boha Slova, ktoré sa stalo prísľubom k zmiereniu medzi Bohom a človekom.

Keď niekto vidí a počuje tieto veci, ako by nemohol byť nabádaný k uvažovaniu o svojich hriechoch, ktoré mu do mysle privádzajú pochybnosti: „Keď budem prosiť Boha, odpustí mi to, čo ma tak sužuje a trápi kedykoľvek si na to spomeniem?

Veci, do ktorých znova upadám, hoci sa mi protivia? A potom, keď sa stanú, je bolesť z nich horšia ako uštipnutie škorpióna. A aj keď sa mi protivia, stále som v nich, a keď ich v utrpení ľutujem, rýchlo sa k nim zasa vraciam.“ Takto zmýšľajú mnohí bohobojní ľudia, tí, ktorí pestujú cnosti, a zarmucuje ich ľútosť a utrpenie, ktorí trúchlia nad svojimi hriechmi. Blahobyť človeka ich ale núti, aby mali trpezlivosť so svojimi opakovanými pádmi, ktoré sú jeho dôsledkom. Žijú stále medzi hriechom a pokáním. Ľudia drahí, nemajte pochybnosti o nádeji na svoju spásu, pretože Tomu, kto znášal kvôli nám muky, veľmi záleží

na našej spáse. Jeho milosrdenstvo je omnoho väčšie, než si dokážeme predstaviť, Jeho milosť je väčšia ako tá, o ktorú prosíme. Veď pravica nášho Pána je natiahnutá vo dne a v noci a on je pripravený každého posilniť, podprieť a povzbudiť – predovšetkým však túži nájsť niekoho, kto znesie aj malé utrpenie a zármutok, aby mu mohli byť odpustené hriechy...

Spracované podľa knihy: Izák Sýrsky a jeho duchovní odkaz. (Ilarion Alfejev) – MH.

Zdroj: <http://panagia.wordpress.com/>

V JERUZALEME ZOSTÚPIL BLAHODATNÝ OHEŇ

14. apríla, na Veľkú Sobotu, informujú pravoslávne internetové zdroje, zišiel aj tohto roku v populudňajších hodinách (presne 13: 20 hod. nášho času) v chráme Christovho Zmŕtvychvstania v Jeruzaleme Blahodatný oheň.

Blahodatný oheň schádza každoročne v sobotu pred pravoslávnu Paschou, a schádza len pravoslávne hierarchovi. Samotná slávnosť prijatia Blahodatného ohňa začína kontrolou a zapečatením Kuvuklie (kaplnka v chráme Zmŕtvychvstania, v ktorej sa nachádza kamenná doska, kde bolo uložené Christovo telo), a pozhasínaním všetkých sviec a lampád.

Pred vstupom patriarchu do Kuvuklie za asistencie polície patriarchu vyzlečú z biskupských rúch a prehliadnu, aby sa predišlo podozreniu, že má pri sebe niečo na zapálenie sviec. Následne vchádza patriarcha so zväzkami 33 sviec, ktoré symbolizujú počet rokov života Christa na Zemi do Kuvuklie, kde sa modlí o zostúpenie ohňa. Radostné a plné viery očakávanie veriacich sprevádzajú tajomné záblesky, ktoré sa rozlievajú celým chrámom.

Tohtoročné zostúpenie Blahodatného ohňa trvalo 10 minút od momentu, kedy jeruzalemský patriarcha Teofil III. vstúpil do Kuvuklie. Tejto slávnosti sa zúčastnili tisíce pútnikov z celého sveta. Keď zostúpil sv. oheň, chrámom sa v mnohých jazykoch niesla radostná zvesť – CHRISTOS VOSKRESE!!!

Zomrel patriarcha Koptskej Cirkvi Shenuda III.

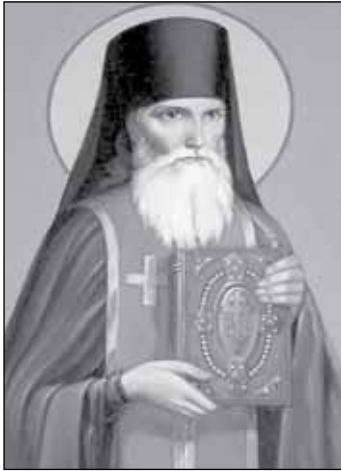
17. marca 2012, informuje agentúra Theorthodoxchurch, zomrel vo veku 89 rokov patriarcha Koptskej Cirkvi, pápež Alexandrie a celej Afriky, Shenuda III.

Shenuda III. ako 117. koptský patriarcha stál na čele Koptskej Cirkvi od r. 1971 a bol vodcom najväčšieho kresťanského spoločenstva v moslimských krajinách. Aktívne vystupoval proti moslimskému prenasledovaniu kresťanov v Egypte. Za prezidenta Anvara Sadata bola Koptská Cirkev postavená mimo zákon a sám patriarcha bol uväznený na 3 a pol roka v kláštore v púšti. Na slobodu sa dostal za Sadátovho nástupcu prezidenta Hosni Mubaraka, v ktorom koptskí kresťania videli obrancu pred násilnosťami a vraždami páchanými na egyptských kresťanoch moslimskou väčšinou.

Súčasná vojenská vláda Egypta umožnila egyptským koptom tri dni voľna a zabezpečila dôstojný a bezpečný priebeh pohrebných obradov.

Koptská Pravoslávna Cirkev je jednou z najstarších kresťanských konfesíí. Podľa tradície bola založená misiou apoštola Marka v 1. stor. Koptskí kresťania v súčasnosti tvoria okolo 10 % obyvateľstva Egypta, veľká časť veriacich žije v diaspóre po celom svete.

Pravoslávie na Slovensku a Podkarpatskej Rusi po vzniku ČSR

Sv. Alexej (Kabaljuk), vyznávač a apoštol Podkarpatskej Rusi

Pred I. svet. vojnou bolo vedených niekoľko súdnych procesov s pravoslávnyimi veriacimi. Uhorská justícia ich obviňovala z velezrady, a to zo snahy podriaďiť pravoslávnych Rusínov Ruskej Pravoslávnej Cirkvi a tak pripojiť časť územia Uhorska (župy Bereg, Ugoč a Marmaroš) k Rusku. Boli obvinení zo spojenia s ruskými politickými kruhmi prostredníctvom poslanca ruskej dumy,

šľachtica Vladimíra Bobrinského, Alexeja a Georgia Gerovských a hlavného propagátora Pravoslavia na Podkarpatsku, archim. Alexeja Kabaluka, vysväteného v Rusku. Ako dôkazové predmety figurovali na súde modlitebné a bohoslužobné knihy vydané v Rusku a konfiškované u pravoslávnych.

Pravoslávni veriaci obvinení v I. Marmaroško – sigotskom procese (1904)

Skutková podstata tohto zdanlivého zločinu, ktorých sa dopustili obžalovaní (§ 172 a 173 maďarského trest. zákona.), spočívala v tom, že obžalovaní svojím hromadným prestupom z gréckokatolíckej do pravoslávnej Cirkvi, sledovali cieľ politický - podrobenie karpatoruských pravoslávnych veriach pravoslávnej Cirkvi v Rusku a potom pripojenie časti maďarského štátu k Rusku. Veľkého násillia sa dopúšťal maďarský režim a četníctvo, nielen voči obžalovaným, ale vôbec, voči všetkým karpatoruským dedinčanom, ktorí si trúfali vystúpiť z gréckokatolíckej cirkvi a prihlásiť sa k Pravoslávii. Príčina, prečo národ prestupoval do Pravoslávnej Cirkvi nie je len to, že Maďarsko prenasledovalo pravoslávnu vieru. Ale prvýkrát na scénu hromadne vystupuje prostý ľud. Obžalovaní o politických cieľoch nemali najmenšieho poňatia. Súдили ich preto, že hovorili o uniatskej viere, ako o viere nedobrej a skazenej, o tom, že duchovní sa nestarajú o národ a derú z nich aj kožu...

Maďarský režim vycítil nebezpečenstvo, že pravoslávne

hnutie sa ľahko môže stať politickým. Preto sa ho usilovali zničiť už v jeho zárodkoch., a preto ho aj označili ako politické, lebo tak sa ľahšie dalo zlikvidovať. K urýchleniu maďarizácie obyvateľstva zrušili starý juliánsky kalendár, aby odstránili časové rozdiely pri slávení sviatkov. Lenže veriaci sa tvrdo držali starého kalendára a tak dodržiavali aj pôsty. V dedine Sinoviru dával gréckokatolícky duchovný po Pasche podľa nového kalendára svojim veriacim, aby zahryzli do mäsa. Tí sa báli následkov, preto zo strachu zahryzli, ale neprehltli mäso. Keď sa duchovný vzdialil, vypluvli ho a postili sa ďalej podľa starého kalendára (Hrabec, M.: *Marmarošský proces a jeho podstata*. In: *Podkarpatská Rus, Bratislava 1936*).

Pre časopis *Christijanska rodina* (Užhorod, 10/VI. 1997) odpovedala vtedy 87-ročná Terézia Barnová z Chustu: „Posledné roky Rakúsko – Uhorskej monarchie bola silná maďarizácia a prouhorski predstavitelia cirkvi to vnášali aj do cirkevného života. My všetci sme sa považovali za pravoslávnych, začali nás prenasledovať a nútiť sviatkovať podľa nového kalendára. Žandári robili prehliadky po domoch a hľadali dôkazy porušenia zákona. Keď zbadali, že sa niekto nepripravuje sviatkovať katolícke sviatky - Paschu, alebo našli zamiesené cesto pred pravoslávnu Paschou, vinníkov bili pelendrekmi. Záchranou sa stal otec Kabaluk, ktorého veriaci ukrývali pred žandarmi, tajne im odbavoval bohoslužby. Raz, aby ho nezatkli, musel sa preobliecť za židovského rabína (židov netlačili do katolicizmu) a odišiel do Budapešti, odkiaľ prišiel s povolením slúžiť pravoslávne bohoslužby v Chuste. Rozprával o chráme v Budapešti, že tam nikto neprenasleduje pravoslávnych veriach. Vo všetkej našej biede boli vinní zmaďarizovaní duchovní, ktorí navádzali úrady proti otcovi Kabalukovi a pravoslávnyim veriacim“.

Budinský biskup Georgie Zubkovič (1912 - 1951) sa veľakrát stretával s veriacimi terajšieho Zakarpatska a Východného Slovenska, ktorí žiadali o konštituovanie pravoslávnych cirkevných obcí a pravoslávnych duchovných, ale hoci im chcel výjsť v ústrety, maďarská štátna správa nedovolila, aby srbskí duchovní mohli slúžiť pravoslávnyim veriacim na Podkarpatskej Rusi a na Slovensku. Pravoslávnyim odporúčali pravoslávnu farnosť v Miškolci a nakoniec ich tam aj pričlenili. Takú istú situáciu zažili veriaci michalovskej farnosti v r. 1990, keď vtedajší predseda vlády SR, Ján Čarnogurský, ponúkol biskupstvu a veriacim, že im netreba budovať chrám v Michalovciach, ale vláda ponúkne autobusy na vyvážanie pravoslávnych veriach do okolitých dedín, kde sú pravoslávne chrámy.

Pravoslávna cirkev na Slovensku nemala po vzniku Československa silné pozície. Pozícia sa posilnila príchodom ruských a ukrajinských emigrantov a návratilcov z Ameriky. V r. 1921 sa k Pravoslávii na Slovensku hlásilo 2 877 veriach, v r. 1930 je to už 9 073 veriach. Mukačevský schematismus uvádza v r. 1908 v Trebišove 42 pravoslávnych veriach. V r. 1921 je už v okrese Michalovce 76 pravoslávnych, v okrese Košice 364, v okrese Sečovce 46 a v okrese Sobrance 21 pravoslávnych veriach (Horkaj, Š.: *Z dejín Pravoslávnej cirkvi na Slovensku*. In: *PTZ Zväzok XXVII (12) – 2004; Húsek,*

I.: *Národopisná hranice medzi Slovákmi a Karpatorusy, Bratislava 1925).*

Od r. 1921 hnutie obnovy Pravoslávia na východnom Slovensku, ktoré bolo napojené na Srbskú pravoslávnu cirkev, začalo naberať na sile. V r. 1921 sa v obci Iza konal pod vedením srbského biskupa Dositeja prvý Pravoslávny kongres na Podkarpatskej Rusi. Kongres zvolil Ústredný pravoslávny výbor a schválil oficiálny názov cirkvi.

Proces konštituovania Pravoslávnej cirkvi v Československu sa skomplikoval nevhodným zásahom štátu. Prezident a vláda mali vlastné plány s pravoslávym hnutím. V republike chceli mať Pravoslávnu cirkev závislú na štáte, a nie podriadenú Srbskému patriarchátu. Na žiadosť vlády konštantínopolský patriarcha vysvätil pražského biskupa Savvatija (Antonína Vrabca) na „Arcibiskupa pražského a celého Československa“ (r. 1923), vyhlásil (len na papieri) taktiež zriadenie Moravskej a Podkarpatskej pravoslávnej diecézy. Za biskupa podkarpatského bol menovaný ruský emigrant Venjamin (Pop, I.: *Malé dejiny Rusínov, Bratislava 2010*). Ten si vysvätením viacerých sedliakov bez vzdelania narobil neprijemnosti. Proti tomu protestovali samotní pravoslávni, a tým v pravoslávnom hnutí vznikol tzv. Savvatiov rozkol. V r. 1923 srbskú jurisdikciu, na čele s archim. Alexejom (Kabalukom), uznalo 40 duchovných a 25 duchovných, na čele s archim. Boholepom (Čerňavinom), konštantínopolskú. Významnú úlohu v šírení Pravoslávia na východnom Slovensku zohrala pravoslávna misia v Ladomírovej, ktorá mala aj svoju vlastnú tlačiareň pod patronátom senátora Juraja Laža a ruského emigranta, archim. Vitalija (Maximenka).

Obnova Pravoslávia u nás bola spojená s mnohými útokmi na duchovných i veriacich

Pravoslávna cirkev mala lepšie podmienky na Podkarpatskej Rusi. Na Slovensku úradníci videli v Pravoslávii zjednocujúcu silu pre Rusínov. Keďže ústava zabezpečovala slobodu vyznania, úrady nemohli použiť represívne metódy, preto ako protiváhu pravoslávneho hnutia na východnom Slovensku sa pokúsili využiť gréckokatolícku cirkev. Situáciu skomplikoval. Vatikán vymenovaním za administrátora do Prešova, križevackého uniatského biskupa Dionýza Njaradyho, ktorý na Slovensko pozval kňazov a učiteľov z Haliče, rehoľníkov baziliánskeho rádu, ktorí šírili idey ukrajinstva. Na

vytvorenie protiváhy pravoslávneho hnutia sa slovenské úrady obrátili takisto na rád redemptoristov. Tí tu založili kláštory v Stropkove, Podolinci, Kostolnej pri Trenčíne, a neskôr aj v Michalovciach a Sabinove. Napriek všetkému sa pravoslávne hnutie na východnom Slovensku šírilo ďalej a koncom 20-tych rokov 20. stor. sa tu k nemu hlásilo 12 500 veriacich. Nadobudlo také rozmery, že vláda musela podniknúť kroky k oficiálnemu uznaniu Pravoslávnej cirkvi a k jej organizačnej konsolidácii.

Od smrti posledného biskupa v r. 1733 nemala Pravoslávna cirkev na Slovensku svojho biskupa. Až v r. 1931 Snem srbských biskupov po dlhých vyjednávaniach vyhlásil zriadenie Pravoslávnej Mukačevsko - prešovskej eparchie. Po dohode s vládou bol pre Mukačevské biskupstvo vybraný biskup ThDr. Damaskin (Grdanički), ako biskup Mukačevsko - prešovský. K tomu roku malo biskupstvo už 125 farností (Pop, I.: *Malé dejiny Rusínov, Bratislava 2010*). *Prot. ThDr. Štefan Horkaj*

Zjednotia kresťania dátum Paschy?

Katolíci vo Sv. zemi budú od budúceho roku sláviť Christovo vzkriesenie spolu s pravoslávymi

Katolícke cirkvi vo Sv. zemi plánujú zjednotiť dátum sviatkov Vzkriesenia Christovho spolu s pravoslávymi sviatkami. Oznámil to P. Pierbattista Pizzabella, predstavený františkánskej kustodie Svätej zeme. Zmena má byť prevedená už budúci rok.

Táto zmena má napomôcť posilniť putá medzi katolíkmi a pravoslávymi, a tiež pomôcť mnohým rodinám vo Sv. zemi, kde žijú pravoslávni i katolíci. Pravoslávna Cirkev sa pri výpočte dátumu Christovej Paschy riadi starým juliánskym kalendárom. Niektoré roky pripadá slávenie Paschy spolu so západnými kresťanmi, tohto roku to bol týždňový rozdiel a ďalší rok bude rozdiel päť týždňov.

Zmena liturgického kalendára sa nebude týkať bazilík v Jeruzaleme a Betleheme, kam prichádza na sviatky tisíce pútnikov. Tieto baziliky sa riadia dohodami z dôb Osmanskej ríše, ktoré detailne určujú dátumy sviatkov jednotlivých denominácií.

STRETNUTIE MLADÝCH V CHOŇKOVCIACH

Keď som sa dozvedel, že sa znova plánuje stretnutie v Choňkovciach, veľmi ma to potešilo. Každé stretnutie má svoje čaro a je niečím výnimočné a program, ktorý nás čakal tentokrát ničím nezaostával. Organizátori si pre nás opäť pripravili kopec zaujímavých tém a aktivít, ktoré nás všetkých okamžite zaujali.

Všetko sa to začalo 2. februára 2012 večerňou v choňkovskom chráme. Po skončení večernej a presune do domčeka, sa každý s každým pekne privítal. Stretlo sa nás tam veľa známych, ale aj neznámych tvári a viete si predstaviť, že každý bol veľmi zamestnaný rozprávaním. Čas veľmi rýchlo plynul a pre nás bola naplánovaná úvodná prednáška o vzniku Pravoslávnej Cirkvi a jednotlivých patriarchátov; po nej krásna prezentácia o Moskve a jej chrámoch. V tento večer som sa dozvedel veľa nového a bolo zaujímavé vidieť, aké čarovné miesta sa nachádzajú v Moskve. Som si istý, že mnohí z nás by po tejto prezentácii chceli Moskvu niekedy navštíviť. Keďže bol už dosť pokročilý čas, tak sa po večeri a modlitbách každý pobral na svoju izbu.

V piatok ráno sme deň začali sv. liturgiou. Pri presune do chrámu nás nádhorne vyštípal poriadny mrázik, ktorý nás sprevádzal po celý pobyt v Choňkovciach. Aj v tento deň bolo pripravených zopár prezentácií o Svätej Zemi, o Jeruzaleme a neskôr, v poobedňajších hodinách, o Počajevskej Lavre. Keby som Vám chcel opísať všetky miesta, o ktorých sme sa v prezentáciách dozvedeli, tak by som potreboval ešte minimálne desať strán. Ja to troška skrátim a poviem Vám len jedno. Keď som sledoval tie nádherné sväté miesta, tak mi behal mráz po chrbte a tísli sa mi slzy do očí. Jeruzalem poznám len z počutia, ale prezentácia, ktorú nám pripravili duchovní, úplne detailne priblížila miesta, po ktorých kedysi chodil aj náš Spasiteľ Isus Christos. Počajevskú Lavru som mal tú česť navštíviť aj osobne a bol to pre mňa neuveriteľný zážitok. Stretol som sa tam s obrovskou duchovnou silou, ktorú som doposiaľ nepoznal. Cítim veľký rešpekt, keď si na to, čo i len spomeniem a prajem každému, aby mal možnosť vidieť a zažiť takú nádheru, ako je tam. Medzi prednáškami sme mali vynikajúci obed, na ktorý sa dá povedať len jedno slovo a tým je „balzam“. Po skončení prednášok bol voľný program a každý mal možnosť si oddýchnuť alebo zahrať rôzne hry, ktoré sú tam k dispozícii. Dlhý a prekrásny deň bol ukončený večernými modlitbami.

Na ďalší deň ráno sa nám prebúdzalo ťažko, lebo každý z nás už cítil, že už sa to všetko končí, že sa treba baliť domov. Opäť sme začali rannými modlitbami, nasledovali raňajky a voľný program. Ešte sme si pozreli krátky film o Jeruzaleme, ktorý bol vytvorený z amatérskych záberov účastníkov duchovnej púte po sv. zemi. V závere si organizátori pre nás pripravili prekvapenie vo forme kvízu. Obsahoval otázky, ktoré sme sa mali možnosť dozvedieť počas celého pobytu. Rozdelili nás do jednotlivých družstiev a začali sme. Bolo to napínavé až do úplného konca, lebo každé družstvo bolo perfektne pripravené. Po zhodnotení výsledkov sme mali až dve prvé miesta, jedno druhé a najväčší favoriti, žiaľ, po zaváhaní pri jednej otázke, obsadili až 3. miesto. Každý bol z kvízu milo prekvapený a všetkým sa to veľmi páčilo. Už nasledoval len obed a prišla tá jediná smutná chvíľa, kedy sme sa museli rozlúčiť.

Celé stretnutie sa nieslo v uvoľnenej atmosfére a s úsmevom na tvári.

Zachovalo v našich srdciach nádherný zážitok. Na záver by som chcel za všetkých účastníkov z celého srdca poďakovať v prvom rade Hospodu Bohu za to, že nám doprial takúto príjemnú stretnutie. Naším duchovným otcom a ich matuškámi za to, že máme možnosť sa stretávať na takom krásnom mieste a môžeme tak načerpať trochu duchovnej sily, ktorej nie je nikdy dosť. Matuškámi však patrí veľká vďaka aj za starostlivosť a lásku, ktorou nás obdarúvajú počas každého stretnutia v Choňkovciach.

Skupina sv. Vladimíra, Sobrance

FOTOREPORTÁŽ - PASCHA NA NAŠICH FARNOSTIACH

Liturgia Veľkej Soboty v Michalovciach

Veľký Piatok v michalovskej katedrále

Veľký Piatok v PCO Strážske

Sviatky Christovho Zmŕtvychvstania v Košiciach

Veľká Sobota - Prijatie katechumenov do Cirkvi

Posvätenie paschálnych pokrmov v Nižnej Rybnici

V Riu sviatkovali víťazstvo nad herézami

V prvú nedeľu Veľkého pôstu už po tretíkrát všetky pravoslávne farnosti mesta Rio de Janeiro (Brazília) spoločne oslávili Víťazstvo Pravoslávia. Tento rok bola slávnostná liturgia v katedrálnom chráme Presvätej Bohorodičky, ktorý patrí do jurisdikcie Poľskej Pravoslávnej Cirkvi.

Liturgii predsedal arcibiskup poľskej eparchie v Brazílii, Chryzostom. Okrem neho slúžili aj kňazi ďalších miestnych pravoslávnych cirkví, ktoré pôsobia na tomto území - konštatínopolskej, antiochijskej, ruskej, samozrejme každý so svojimi veriacimi. Bohoslužby boli ukončené slávnostným kresným chodom (procesiou) s ikonami mestom. Tento sviatok prvej pôstnej nedeľe je pre veriacich v diaspóre veľmi dôležitý. V mnohých mestách sa duchovní a veriaci všetkých farností, patriacich do rôznych jurisdikcií, stretávajú v jednom chráme, aby oslávili víťazstvo pravdivej viery nad herézou ikonoklazmu.

Hoci medzi jednotlivými miestnymi cirkvami existujú rozdiely, neraz iné názory na jednotlivé problémy, aj takéto stretnutia pri oslavách sviatku triumfu Pravoslávia svedčia o jednote viery Svätej Pravoslávnej Cirkvi. Veriaci majú taktiež možnosť spoznať nové, niekedy priam exotické, tradície iných pravoslávnych kresťanov. Niekedy prebiehajú spoločné, „panpravoslávne“ bohoslužby, počas celého pôstu každú sobotu večer v inom chráme.

BLAHOŽELÁME

55 rokov manželstva a kňazskej vysviacky

Začiatkom marca tohto roku si rodina Chomových z Michaloviec pripomenula dva významné medzníky života ich rodiny – **55. výročie manželstva a kňazskej vysviacky mitr. prot. Mgr. Jána CHOMU.**

Pred 55. rokmi uzatvoril čerstvý absolvent PBF v Prešove sv. tajinu manželstva s Annou Olexovou a začína svoju službu na nive Christovej ako katechéta na školách. Dňa 10. marca 1957 bol o. Ján, v chráme Narodenia Presvätej

Bohorodičky v Hažine, vysvätený na kňaza vladykom Metodrom (Milým), biskupom michalovským. Hneď potom bol ustanovený za duchovného správcu tejto pravoslávnej farnosti. Za jeho pôsobenia bola na farnosti postavená nová farská budova. Po niekoľkoročnom pôsobení na hažinskej farnosti bol o. Ján ústredím eparchie poverený prácou na ÚER, kde zastával funkciu ekonóma a neskôr, až do svojho odchodu do dôchodku, riaditeľa ÚER Michalovskej Pravoslávnej Eparchie. Aj po odchode na odpočinok sa o. Ján aktívne podieľa na živote Cirkvi. Prijíma menovanie za správcu PCO Bežovce, kde sa podujíma pre náročnú úlohu výstavby nového chrámu a farskej budovy. Aj keď si už o. Ján užíva zaslúženého odpočinku, treba pripomenúť, že je stále ochotný pomôcť svojou službou potrebám Cirkvi. Zhoda okolností, ktoré sa ako veríme, nedejú bez Božej vôle, prispela k tomu, že o. Ján spolu so svojou rodinou mohol počas liturgie 11. marca poďakovať Hospodu Bohu za Jeho lásku a požehnanie dožiť sa týchto krásnych životných jubileí v novom chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky v Hažine, na farnosti, kde pred 55-timi rokmi ako novokňaz začínal.

Po sv. liturgii jubilantov - o. Jána a mátušku Annu, s prianím mnohých ďalších požehnaných rokov v zdraví, šťastí a pokoji pozdravili všetci prítomní na čele s mitr. prot. Ladislavom Fedorom, súčasným správcom farnosti. NA MNOHAJA I BLAHAJA LITA!
mitr. prot. Ladislav Fedor

PRAMEN

PRAMEN - mesačník Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie. **Vydáva:** Eparchiálna rada Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie v Michalovciach. **Šéfredaktor:** Bc. Dušan Tomko. **Členovia redakčnej rady:** prof. ThDr. Imrich Belejkanič, CSc., Mgr. Pavol Novák. **Grafická úprava:** SOŠ sv. Cyrila a Metoda Michalovce **Tlač:** Tlačiareň Svidnícka, s.r.o., čat. Nebiljaka 121/18, 08901 Svidník. Vychádza v náklade 500 kusov. Uzavierka príspevkov a fotografií je k 6. dňu v mesiaci. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Za názory a postoje autorov príspevkov redakcia nezodpovedá. **Adresa redakcie:** PRAMEN, Úrad eparchiálnej rady, Duklianska 16, 071 01 Michalovce, tel. č.056/64 24 156, fax 056/64 31 500, e-mail: redakciapramen@post.sk. Registrované Okresným úradom, oddelením regionálneho rozvoja, registračné číslo EV 3912/09. ISSN 1336 - 2747. **Informácie pre prispievateľov na cirkevnú tlač:** Eparchiálna rada - tlačový účet, VÚB - Michalovce, č. ú. 1680340651/0200. **Distribúcia:** mesačník rozširuje vydavateľ a každý pravoslávny farský úrad Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie.